

Svarthakedoppingen har minskat kraftigt

1996 var svarthakedoppingen inventeringsart i Västmanland. Minskningen sedan tidigare inventeringar är kraftig och det är en trend som visat sig i flera andra landskap i hela landet.

Leif Lejdelin

Jag erinrar mig mitten av sjuttio-talet. På skogarna intill Bastmora låg den lilla skogstjärnen Sör-Morsjön, en absolut säker lokal för häckande svarthakedopping. Några par gömde sig i vassarna och häckningsframgången var påtaglig. Så inom loppet av några år var arten borta, utgången, och har aldrig mer setts till. Nu är den en stor sällsynthet i Fagerstatrakten. Något måste väl ha hänt, men vad?

1996 utsågs svarthakedoppingen till riksinventeringsart och sammanfattningsvis för Västmanland är resultatet nedslående. Tendensen är klar att arten kanske är på väg att försvinna från landskapet.

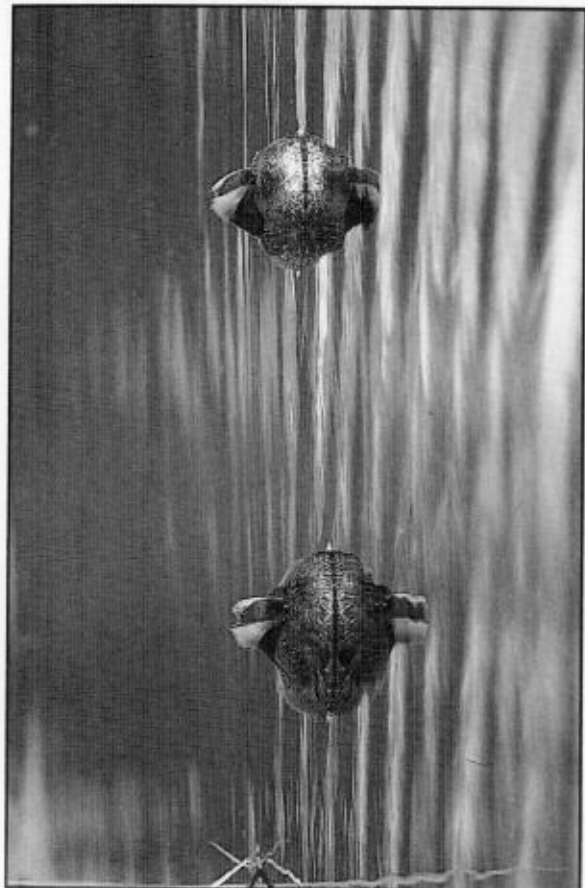
Snabb uppgång och fall

Svarthakedoppingens historia i Västmanland kan med korthet beskrivas som en arts snabb uppgång och fall. Under femtiotalet var arten koncentrerad till i huvudsak Färnebo-området, främst Gussjön där 1 ex. 30 par häckade 1957. Men redan 1946 har doppingen noterats i Gussjön. Vidare finns arten uppgiven från några andra lokaler som t.ex. Djupen och Vålsjön. Under sextio-talet expanderar arten något i landskapet för att nå en kulmen under sjuttio-talet. År 1977 finns rapporter från 24 lokaler med sammanlagt 80 par, de flesta i södra och västra delen av Västmanland men även i bergslagskom-

Svarthakedoppingen häckade endast vid ett fåtal lokaler under inventeringsåret 1996.

Foto: Kalle Folkesson

Sammanlagt rapporterades sexton konstaterade eller troliga häckningar in från landskapet för 1996.

Foto: Kalle Folkesson

muner som Norberg och Fagersta.

Under 80-talets första hälft försvinner svarthaken från randområdena och koncentreras i huvudsak till kommunerna Surahammar, Lindsberg, Västerås och Köping. Mest anmärkningsvärt är att Gussjön överges, som varit svarthakedoppingens starkaste fäste i landskapet. Under 1984 uppges enbart enstaka ströhexemplar från området. Under nittio-talets första hälft finns svarthaken kvar i ovan nämnda kommuner, men med en svag tendens att gå tillbaka.

Kräftgång

Så till resultatet från den gjorda inventeringen i Västmanland 1996 där samtliga kommuner, undantaget Ljusnarsberg, hade lokala rapportörer. Resultatet visar på en fortsatt kräftgång för arten, med sammanlagt 16 konstaterade eller troliga häckningar. Fynden fördelade sig enligt följande: Arboga (3), Hällefors (1), Köping (2), Lindsberg (2),

Sala (1), Surahammar (2) och Västerås (5).

Så ser alltså läget ut för svarthakedoppingen i Västmanland. Nu kom inventeringen att sammanfalla med en ytterst kall maj med snöoväder och kyla, vilket givetvis kan ha påverkat häckningslust men detta är säkert ingen huvudförklaring. Fenomenet med svarthakedoppingens uppgång och sakta försvinnande är ingen isolerad händelse för vårt landskap, utan arten går kräftgång i hela landet. Om orsakerna skall inte här spekuleras, utan detta överlämnas till Bill Douhan, som ansvarar för riksinventeringen. En fundering kan vara om skrattdämsens kraftiga tillbakagång har något samband med svarthakedoppingens försvinnande. Den häckar ju gärna i skydd av skrattdämsarna.

Som ansvarig för inventeringarna av svarthakedoppingarna i Västmanland vill jag härmed tacka alla er som ställt upp och inventerat! Ingen nämnd ingen glömd. Tack!
Leif Lejdelin. 0223 - 163 63